

Från arbetskraft till flykting – migrationens vågor

Berättelse

Sverige är i dag ett land där många människor är födda någon annanstans. År 2024 var ungefär 21 procent av befolkningen född utomlands, vilket är omkring 2,2 miljoner personer. Med andra ord är ungefär var femte person i Sverige utrikes född. Andelen har ökat under hela 2000-talet. Alla dessa siffror kommer från SCB, myndigheten som ansvarar för den officiella statistiken om befolkning och invandring.

Det är viktigt att veta att olika ord betyder olika saker i statistiken. "Utrikes född" betyder att man själv är född i ett annat land. "Utländsk bakgrund" är ett bredare begrepp: det gäller personer som är födda utomlands eller som är födda i Sverige men har två föräldrar som är födda utomlands. Andelen med utländsk bakgrund är därför högre än andelen utrikes födda, och orden ska inte blandas ihop.

Människor har flyttat till Sverige av olika skäl och under olika tider. Efter andra världskriget behövde Sverige fler som kunde arbeta. Under 1950- och 1960-talen var arbetskraftsinvandringen stor, och flest kom från Finland. En viktig förklaring är att det sedan 1954 finns en gemensam nordisk arbetsmarknad: medborgare i de nordiska länderna får fritt bo och arbeta i ett annat nordiskt land. Under 1960-talet kom en stor del av arbetskraften från länder utanför Norden, särskilt från dåvarande Jugoslavien.

År 1972 ändrades politiken. Då stoppades arbetskraftsinvandringen från länder utanför Norden nästan helt. Därefter ändrade invandringen karaktär: fler kom som flyktingar eller som anhöriga till personer som redan bodde i Sverige. År 2008 gjorde en ny lag det åter möjligt att flytta till Sverige för att arbeta även från länder utanför EU, om man har ett jobberbjudande.

Senare har många kommit för att söka skydd. År 2015 sökte drygt 160 000 personer asyl i Sverige. Det var ett rekordår, då många flydde kriget i Syrien. Migrationsverket är den myndighet som prövar ansökningar om asyl och uppehållstillstånd, medan SCB ansvarar för statistiken.

Migrationen ändras hela tiden. Det är också viktigt att komma ihåg att människor flyttar åt båda hållen: en stor del av dem som invandrade flyttade senare tillbaka, till exempel många av de finska arbetarna. I slutet av 2024 var Syrien det vanligaste födelselandet bland utrikes födda, följt av Irak, Finland, Polen och Iran. Finland var tidigare under många år det vanligaste landet. Eftersom listan ändras varje år bör man alltid kontrollera den senaste siffran hos SCB.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
utrikes född	en person som själv är född i ett annat land
utländsk bakgrund	bredare begrepp; gäller även personer födda i Sverige med två utrikes födda föräldrar

ORD	FÖRKLARING
befolkning	alla människor som bor i ett land
andel	hur stor del något är, ofta i procent
arbetskraftsinvandring	när människor flyttar till ett land för att arbeta
nordisk arbetsmarknad	gemensam regel sedan 1954 som låter nordbor bo och arbeta fritt i Norden
anhörig	en person i familjen, till exempel make, maka eller barn
jobberbjudande	ett löfte om ett jobb
söka asyl	be ett land om skydd när man har flytt
uppehållstillstånd	ett tillstånd att bo i Sverige en tid eller för alltid
utvandra	flytta från ett land för att bo i ett annat

Läsförståelsefrågor

1. Hur stor del av befolkningen i Sverige var utrikes född år 2024?
 1. Ungefär hälften.
 2. Ungefär 21 procent.
 3. Mindre än 5 procent.
2. Vad hände med arbetskraftsinvandringen år 1972?
 1. Den ökade kraftigt från hela världen.
 2. Den stoppades nästan helt från länder utanför Norden.
 3. Den blev gratis för alla.
3. Vad gjorde den nya lagen år 2008 möjlig?
 1. Att flytta till Sverige för att arbeta även från länder utanför EU, om man har ett jobberbjudande.
 2. Att alla fick komma utan villkor.
 3. Att ingen längre fick söka asyl.
4. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. Andelen utrikes födda har ökat under hela 2000-talet.
 2. År 2015 sökte drygt 160 000 personer asyl i Sverige.
 3. Alla som kom från Finland stannade kvar i Sverige.
5. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. "Utrikes född" och "utländsk bakgrund" betyder exakt samma sak.
 2. Den gemensamma nordiska arbetsmarknaden har funnits sedan 1954.
 3. Finland var tidigare under många år det vanligaste födelselandet.
6. Texten skiljer på orden "utrikes född" och "utländsk bakgrund". Förklara med egna ord vad skillnaden är.
7. Varför skriver texten att man alltid ska kontrollera den senaste siffran hos SCB? Vad vill den visa med det?
8. Texten beskriver två olika skäl till att människor har flyttat till Sverige. Vilka två skäl är det, och under vilka tider nämns de?

Facit

1. Ungefär 21 procent.
1. Den stoppades nästan helt från länder utanför Norden.
1. Att flytta till Sverige för att arbeta även från länder utanför EU, om man har ett jobberbjudande.
1. ja b) ja c) nej (texten säger att en stor del av de finska arbetarna senare flyttade tillbaka)
1. nej ("utländsk bakgrund" är ett bredare begrepp och andelen är högre) b) ja c) ja
- Exempel på svar: "Utrikes född" betyder att personen själv är född i ett annat land. "Utländsk bakgrund" är bredare och gäller även personer som är födda i Sverige men har två föräldrar som är födda utomlands.
- Exempel på svar: Att siffrorna ändras varje år. Texten vill visa att man måste använda de färskaste uppgifterna och vara källkritisk, inte lita på gamla siffror.
- Exempel på svar: Det ena skälet är arbete, särskilt under 1950- och 1960-talen (arbetskraftsinvandring). Det andra är att söka skydd, till exempel 2015 då många flydde kriget i Syrien (asyl). Texten kopplar skälen till olika tider.

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Texten ger en överblick över migrationens historia i Sverige med strikt statistik från SCB och Migrationsverket. Tema: grannländer och omvärld. Eftersom ämnet är känsligt håller sig texten till lagar, mål och verifierbar statistik utan värderingar; orsaker attribueras. Fråga 6 övar begreppsprecision (utrikes född vs. utländsk bakgrund), och fråga 7 är en källkritisk inferensfråga. Påminn om att begreppen inte får blandas ihop. Låt eleverna jämföra med in- och utvandring i sina egna länder, men låt deltagandet vara frivilligt eftersom ämnet kan vara personligt.

Diskussionsfrågor

- Texten nämner att människor har kommit till Sverige både för att arbeta och för att söka skydd. Känner du till liknande historier från ditt eget land?
- Varför är det viktigt att olika ord i statistiken, som "utrikes född" och "utländsk bakgrund", hålls isär?
- Texten säger att människor flyttar åt båda hållen, både till och från Sverige. Vad kan finnas för olika skäl att flytta från ett land, tror du?
- **Skriv (5 meningar):** Beskriv en migrationshistoria du känner till – din egen eller någon annans. Berätta varför personen flyttade och vad som hände sedan.

Källor och faktagranskning

- SCB – Utrikes födda i Sverige: <https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/manniskorna-i-sverige/utrikes-fodda-i-sverige/>
- SCB – Invandring till Sverige: <https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/manniskorna-i-sverige/invandring-till-sverige/>
- SCB – Asylsökande i Sverige: <https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/manniskorna-i-sverige/asylsokande-i-sverige/>
- Migrationsverket – Statistik (asyl, arbete, uppehållstillstånd): <https://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Statistik.html>

Faktagranskad mot ovanstående källor i juni 2026. Detta är ett känsligt ämne, så texterna håller sig strikt till lagar, officiella mål och verifierbar statistik och undviker värderande slutsatser om orsaker eller effekter. Nyckelfakta: År 2024 var ungefär 21 procent av Sveriges befolkning född utomlands, omkring 2,2 miljoner människor, och andelen har ökat under hela 2000-talet (SCB). Efter andra världskriget kom många för att arbeta; under 1950- och 1960-talen var arbetskraftsinvandringen stor, särskilt från Finland. Sedan 1954 finns en gemensam nordisk arbetsmarknad: medborgare i de nordiska länderna får fritt bo och arbeta i ett annat nordiskt land, vilket förklarar den stora invandringen från Finland. Under 1960-talet kom en stor del av den utomnordiska arbetskraftsinvandringen från dåvarande Jugoslavien. År 1972 stoppades arbetskraftsinvandringen från länder utanför Norden nästan helt, och invandringen ändrade karaktär – fler kom som flyktingar eller som anhöriga till personer som redan bodde i Sverige. År 2008 gjorde en ny lag det åter möjligt att flytta till Sverige för att arbeta även från länder utanför EU, om man har ett jobberbjudande (Migrationsverket, Delmi). År 2015 sökte drygt 160 000 personer asyl i Sverige, ett rekordår då många flydde från kriget i Syrien (SCB, Migrationsverket). I slutet av 2024 var Syrien det vanligaste födelselandet bland utrikes födda, följt av Irak, Finland, Polen och Iran; Finland var tidigare under många år det vanligaste födelselandet (SCB). SCB ansvarar för den officiella statistiken om befolkning och invandring, medan Migrationsverket prövar ansökningar om asyl och uppehållstillstånd. OSÄKERHETER OCH ORD ATT INTE BLANDA IHOP: SCB skiljer på "utrikes född" (född i ett annat land) och "utländsk bakgrund" (född utomlands eller med två utrikes födda föräldrar); andelen med utländsk bakgrund är högre än andelen utrikes födda, och texterna blandar inte ihop siffrorna. Exakta tal ändras varje år – texterna skriver därför "ungefär" eller "drygt" och anger alltid årtal och källa. Antalet asylsökande 2015 anges i olika källor som drygt 160 000 (omkring 163 000); texterna skriver "drygt 160 000" och attribuerar till Migrationsverket/SCB. Migration går åt båda hållen – en stor del av dem som invandrade återvände senare hem (t.ex. många av de finska arbetarna), men exakta andelar varierar mellan källor och markeras därför försiktigt. Texterna undviker värderande slutsatser om orsaker eller effekter av migration och håller sig till vad lagar säger och vad statistiken visar.

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-25.